

professionally oriented reading in Russian (Ukrainian) language in the process of independent work.

Key words: exercise, reading, independent work, foreign students.

Стаття надійшла до редакції 03.08.2012 р.

Прийнято до друку 31.08.2012 р.

УДК 792.73:784

К. Ю. Самарська

ОСОБЛИВОСТІ І СПЕЦИФІКА МУЗИЧНОГО ЕСТРАДНОГО МИСТЕЦТВА

Одним із надзвичайно важливих питань у досягненні широкої популярності співаком за умов його відповідності вимогам смаку, є питання репертуару, тобто – поєднання його художнього якості, яскравості та в той же час – доступності для масового слухача. Таке положення, у свою чергу, диктує певні вимоги до інтонаційної основи музичних творів.

Метою даної статті є визначення особливостей і специфіки музичного естрадного мистецтва.

Своєчасність та актуальність даної проблеми визначається в роботах багатьох філософів та культурологів, зокрема: Т. Адорно, Т. Кендо, Н. Киященко, Ч. Мукерджи, Х. Ортеги-і-Гассета, О. Рибаків, Дж. Сторі, А. Флієра, Т. Чередниченко, М. Шадсона, Є. Шапінської (критика масової культури); З. Баумана, Т. Кузуб (теорія глобалізації); А. Вартанова (соціологія естради) тощо. Серед вітчизняних дослідників ми можемо відзначити таких науковців як Д. Бабіч, М. Букач, О. Рудницька, Л. Ісьянова, О. Цвігун, В. Драганчук та ін.

Питання практики та теорії вокального мистецтва естради висвітлюються в базових працях фахівців в галузі акустики та фізіології голосоутворення: Л. Дмитрієва, М. Жинкіна, І. Левідова, В. Морозова, С. Ржевкіна, Є. Рудакова, Г. Фанта, Р. Юссона, В. Юшманова, Л. Ярославцевої; з техніки постановки голосу та фізіології процесу, психолого-педагогічних проблем: Д. Аспелунда, В. Антонюк, Н. Гребенюк, Л. Дмитрієва, Т. Мадішевої, В. Морозова, І. Назаренка, Л. Рудневої, О. Стахевича, Л. Христиансен, А. Яковлевої тощо.

Однією із суттєвих відмінностей музичного мовлення у естрадному репертуарі є його простота, виразність та співучість мелодії, відносно невеликий діапазон, легка для сприйняття гармонічна основа. Саме доступність музично-виразних засобів і сприяє запам'ятовуванню, упізнаванню твору, робить його популярним серед широкої публіки. Але

повторне використання типових інтонацій нерідко призводить до того, що автори пісень нібито балансують між банальним та оригінальним, розповсюдженими та індивідуалізованими інтонаційними образами, між розповсюдженими шаблонами та пошуком нових або особливим чином поданих інтонацій. У числі останніх – пошук нових гармонічних сполучень, ритмів, аранжування забутих мелодій, використання прикордонних можливостей голосу, наприклад – лементу, фальцету, а також пошуки технічних можливостей збагачення звучання, інноваційних прийомів звукоутворення, інколи навіть запозичених із інших культурних традицій.

Зауважимо, що використання останніх прийомів може стати дійовим лише у разі їх органічного присвоєння, що потребує заглиблення виконавця у відповідний прошарок культури. Так, засвоюючи навички декламаційного інтонування, що проникли у вітчизняну естраду у значній мірі під впливом французького шансону, важливо, щоб майбутній викладач усвідомлював би їх зв'язок із традиціями французького театру, його піднесеної мелодекламації, у тісному зв'язку із якою виросла французька естрада, із специфікою французької орфоєпії тощо.

Важливим та специфічним аспектом підготовки естрадного співака є *вміння використовувати технічні засоби, застосувати їх відповідно своїм голосовим даним.*

У першу чергу – це техніка роботи з мікрофоном, яка відбивається на загальній техніці вокального інтонування – від дихання до звукоутворення, артикуляції, та полягає у певних можливостях зміни звуку голосу. Це і посилення динаміки, і набуття особливого вібрато, і використання ефекту відлуння, і зміна тембру тощо. При роботі із мікрофоном виникають додаткові вимоги до дикції, артикуляції, формування у виконавця вміння користуватись мікрофоном: направляти його під потрібним кутом, тримати на достатній відстані від губ, відчувати його як продовження співочого апарату, як засіб подачі чистого посиленого голосу.

Використання мікрофону дозволяє використовувати і такий специфічний емоційно-виразний прийом, як «драйв» (його підвиди: гроулінг, рев, хрипкий голос, дет-вокал и т.д.). Цей прийом відтворює яскравий сплеск напруження на дуже високому енергетичному рівні, який здатний максимально емоційно впливати на слухачів. Визначимо, що, як і кожен прийом, крик може використовуватись дуже тонко й професійно вдало майстрами естради й зокрема рок-виконавцями (для останніх він є невід'ємною частиною їх рок-культури), але, на жаль, у багатьох випадках загранична емоційність домінує над технікою виконання [3].

Суттєвим у співі із застосуванням мікрофону є його поєднання з додатковими електронними обробками та з підсилювальною технікою:

завдяки їх використанню у виконавця з'являються нові можливості: варіювання звуку за рахунок різних компресорів та лімітерів, які дозволяють регулювати динаміку, атаку, рівень насиченості звуку, використовувати шепіт та напівшепіт. До певної міри це вже не спів, а речитатив, який використовується як особлива форма подачі текстового матеріалу, з метою створення емоційної виразності сценічного образу. Його використання ефективно тільки при використанні підсилювальної апаратури. Шепіт та напівшепіт потребують особливої уваги як до артикуляції, так і до дихання, тому що вимагають великої кількості повітря, а звідси – якісно відпрацьованої техніки дихання. Виникають також і нові можливості тембрового збагачення голосу різного роду реверберацією на основі обробки звуку типу «луна», «холл».

Особливо відзначимо, що у естрадному співі виконавець може співати без резонаторів, тому що використання мікрофону дозволяє досягти потрібної динаміки за допомогою різноманітних засобів технічної обробки голосу. Правда, при цьому слухачі, як правило, досить легко розрізняють власне співака «з голосом» від виконавця, який звучить тільки за рахунок уміло обробленого звукорежисером голосу.

Тому важливо, щоб майбутній співак вже на початковій стадії навчання усвідомлював, що технічні приладдя лише допомагають виконавцеві знайти нові тембральні фарби у розкритті образного змісту творів, але не приховують недоліки вокальної техніки. Навички використання різноманітних технічних засобів безперечно вимагають відповідного професіоналізму, тому у навчальних програмах з підготовки фахівців мають бути передбачені засвоєння можливостей цифрових технологій, використання у процесі занять із учнями мультимедійних можливостей, комп'ютеру, музичних редакторів, які надають можливість прослуховування музичного матеріалу, аналізувати помилки та більш ефективно працювати над їх виправленням. Також природно, що викладач естрадного вокалу повинен мати елементарні знання у області акустики, радіоапаратури, аудіо-комп'ютерної технології.

У процесі підготовки студентів до роботи із дітьми та юнацтвом, виникають специфічні завдання і відносно вокально-сценічного образу.

Не підлягає сумніву, що надзвичайно важливим є вплив на процес становлення особистості майбутнього співака його *загального художнього, музично-естетичного розвитку: всебічна та спеціалізована підготовка має сприяти збагаченню духовного світу студенту і, в той же час, – забезпечити оволодіння ним технології естрадно-співацького інтонування.*

Це дасть змогу йому як майбутньому вчителю протистояти розмаїттю негативних музичних вражень, які оточують сучасне молоде покоління.

Збагачення духовного світу та художніх уявлень студента здійснює суттєвий позитивний вплив на вирішення однієї з головних проблем у

підготовці естрадного співака, а саме – стимулює прояв його творчої індивідуальності, розвиток здібності до особистісної інтерпретації музичного твору. Тому важливо, щоб з самого початку співак усвідомлював важливість визначення своїх позитивних якостей, індивідуальність своєї «харизми», цілеспрямовано працюючи над розвитком творчо-вольових та художньо-емоційних можливостей. Вміння сполучати свої усталені особистісні якості із мінливими образами музичних творів, характером певного героя, персонажа на основі сценічного перевтілювання – ще одне, надзвичайно важливе завдання у вихованні співака. Його вирішення тісно пов'язане із рівнем загальної культури майбутнього виконавця, його мовленнєвої культури, виразності рухів, пластики жестів, міміки, сценічного артистизму, а решті – творчої ініціативи та винахідливості, які проявляються у вмінні триматися на сцені, варіювати свої дії відповідно до ситуації, постійно удосконалювати виконавчий образ.

У досягненні цієї мети велику користь може відіграти засвоєння елементів театральньо-драматичної школи. У їх числі – метод аналізу тексту, який використовується в російській театральній академічній школі. Цей метод опирається на самостійну свідому роботу виконавця, для якого у створенні образу є важливим не тільки «текст», слово, але й ритм, інтонація, пластика. Саме тому цей метод може стати корисним для співака у роботі над сценічним образом.

Важливою часткою сценічної поведінки є спів-спілкування із слухачами. Шляхом виховання такого типу поведінки є формування психологічної установки виконавця на те, що він передає глядачам важливе особистісне повідомлення, спілкується з ними за допомогою музики під час співу. Звідси - й важливість виховання емоційно-вольових якостей, в яких поєднуються яскрава емоційність та її внутрішня контрольованість, «енергетична концентрація», впевненість та контактність виконавця [4].

Додамо, що ці риси особистості, за думкою психологів та спеціалістів у галузі театрального мистецтва, естради, до певної міри піддаються тренуванню та удосконаленню.

Таким чином, виконавська підготовка викладача з естрадного співу дає позитивні результати, *якщо характеризується єдністю загально-художнього та естрадно-музичного розвитку, сукупністю вокальної, пластичної, сценічної та емоційно-вольової підготовки, доповнюється вмінням користатись відповідними технічними засобами.* Процес навчання сольному співу є одним з складових в системі духовного і етичного розвитку особистості. Студент має можливість проявити себе навіть в період навчання як яскраву індивідуальність, створити неповторюваний сценічний образ. Розкріпачуючись сценічно, володіючи природним артистизмом, майбутній співак може мобільно управляти

своїми емоціями, перетворюватися, що сприяє розвитку душі, духовній суті людини.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів розглянутої проблеми, тому перспективними є подальші дослідження в галузі музичного естрадного мистецтва.

Список використаної літератури

1. Концепція Державної програми розвитку культури і мистецтва на 2009-20013. **2. Мартынов И.** Музыка XX века. Очерки / И. Мартынов. – М., «Музыка», 1987. – Кн. 5. – Ч. 2. **3. Осетров Ю. О.** До питання про специфіку підготовки студентів музично-навчальних закладів за фахом «Естрадний спів» [Електронний ресурс] / Ю. О. Осетров. – Режим доступу : [www. URL : http://vocalart.narod.ru/article_6_1.html/](http://vocalart.narod.ru/article_6_1.html/). **4. Бабіч Д. Р.** Специфіка підготовки артистів естрадних ансамблів у вузах культури і мистецтв / Д. Р. Бабіч // Культурна політика в Україні у контексті світових трансформаційних процесів : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – К. : ДАКККіМ, 2001. – С. 183 – 185. **5. Кабалевский Д. В.** Музыка и музыкальное воспитание / Д. В. Кабалевский. – М. : Знание, 1984. – 64 с. **6. Падалка Г. М.** Перспективні напрями розвитку музично-педагогічної освіти (методичні рекомендації) / Г. М. Падалка. – К. : РНМК, 1991. – 36 с.

Самарська К. Ю. Особливості і специфіка музичного естрадного мистецтва

У статті автор уточнює поняття музичне естрадне мистецтво, робить аналіз проблем та перспектив професійної підготовки майбутнього естрадного співака, формування його творчої майстерності. Проблема дослідження висвітлюється з посиланням на одночасне формування у студентів професійних та загальнолюдських якостей.

Ключові слова: музичне естрадне мистецтво, співак, сольний спів, сценічна поведінка, викладач з естрадного співу.

Самарская Е. Ю. Особенности и специфика музыкального эстрадного искусства

В статье автор уточняет понятие музыкальное эстрадное искусство, делает анализ проблем и перспектив профессиональной подготовки будущего эстрадного певца, формирования его творческого мастерства. Проблема исследования освещает со ссылкой на одновременное формирование у студентов профессиональных и общечеловеческих качеств.

Ключевые слова: музыкальное эстрадное искусство, певец, сольное пение, сценическое поведение, преподаватель по эстраднему пению.

Samarskaya E. Ju. Features and specific of musical vaudeville art

In the article an author specifies a concept musical vaudeville art, does the analysis of problems and prospects of professional preparation of future crooner, formings of his creative trade. A research problem lights up with reference to the simultaneous forming for the students of professional and common to all mankind qualities.

Key words: musical and variety art, singer, solo, dramatic behavior, teacher of popular music.

Стаття надійшла до редакції 30.08.2012 р.

Прийнято до друку 31.08.2012 р.

УДК 378.011.3:620 – 057.21

О. Я. Сердюкова

**НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
У МАГІСТРАНТІВ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

У реформуванні економіки України вирішальну роль відіграють інтелектуальні ресурси суспільства. Тому в останній час прискорились темпи модернізації системи вищої освіти України з метою досягнення нею відповідності перспективам розвитку країни.

Вирішення завдання підвищення професіоналізму майбутніх фахівців вимагає постійного пошуку ефективних шляхів удосконалення діяльності освітніх систем. Концептуальною основою вищої професійної освіти сьогодні визначено компетентнісний підхід, що призвело до перегляду цілей вищої освіти. Підготовка компетентного фахівця передбачає більш широке застосування у навчанні активних методів, пошук нових форм організації та технологій залучення студентів у дослідницьку і проектну діяльність, зміну форм і методів контролю результатів навчання. Проте темпи і зміст реалізованих новацій не відповідають об'єктивним потребам професійної підготовки майбутніх фахівців.

Важливою ланкою вітчизняної системи вищої освіти є професійна освіта, що готує «кадри кадрів» [2, с. 5]. Сучасний інженер-педагог повинен не тільки володіти системою професійних знань, умінь і навичок, а й бути здатним генерувати нові ідеї, творчо мислити, гнучко адаптуватися у мінливих умовах, професійно самовдосконалюватися, тобто демонструвати високий рівень компетентності; вибудовувати свою професійну діяльність, виходячи з усвідомлення відповідальності за прийняті рішення.